

Mangfold og ulikhet i det nye Norge

Innvandrerne barn på terskelen til voksenlivet

Jon Horgen Friberg, Fafo

Fafokonferansen 2022



The Children of Immigrants Longitudinal Study in Norway (CILS-NOR)



Prosjektet:

- Følge en kohort ungdommer (f.1999) fra ungdomstiden og inn i voksenlivet
- Undersøke samspillet mellom sosial mobilitet og kulturelle tilpasninger
- To moduler:
 1. Oppvekstforhold i ungdomstiden (2016-2020)
 2. Utfall på terskelen til voksenlivet (2022-2025)

Dagens smakebit:

- Hvordan går det med ulike grupper barn av innvandrere, med tanke på...
 - ... gjennomføring og frafall i VGS?
 - ... overgang til høyere utdanning?
 - ... risiko for 'utenforskap'?

Datakilder

1. Oppvekstforhold i 2016:

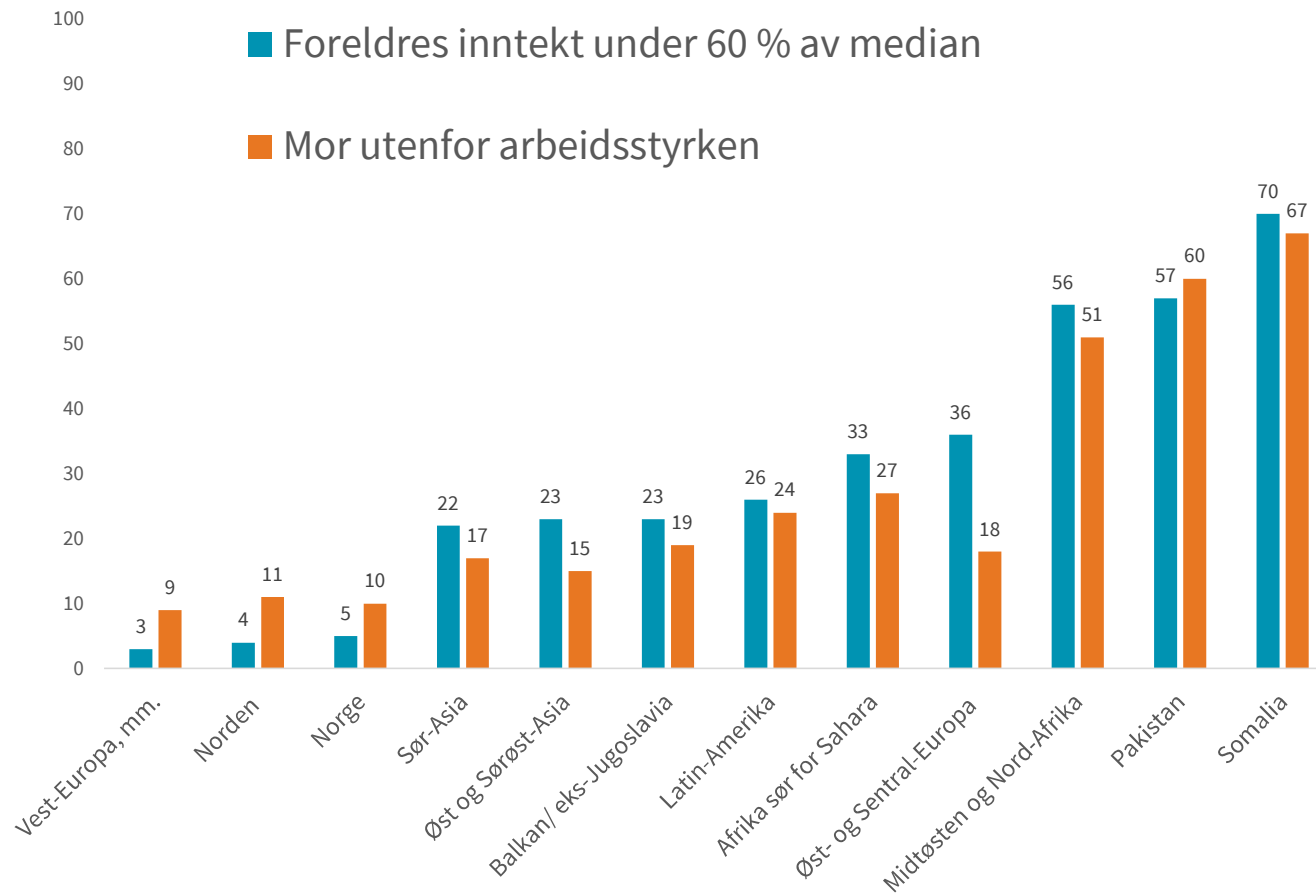
- Survey til elever på VG1 (16/17 år) i Oslo og Akershus koblet med registerdata

2. Hvordan går det i 2020:

- Mikrodata fra SSB (20-23 år)

1. Sosial ulikhet:

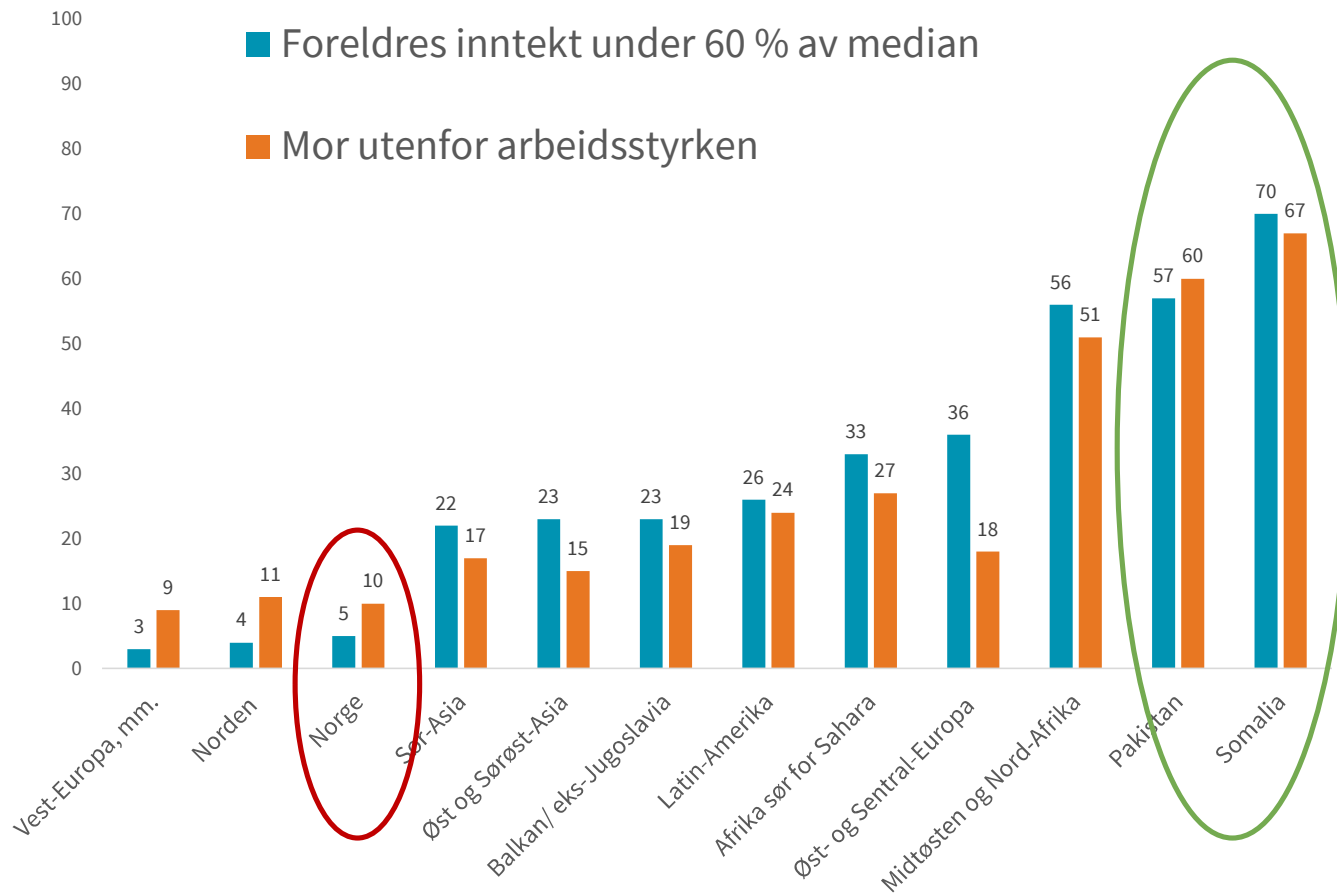
Familieøkonomi og foreldres sysselsetting



- Mange vokser opp i relativ fattigdom
- Med foreldre som står utenfor arbeidslivet...

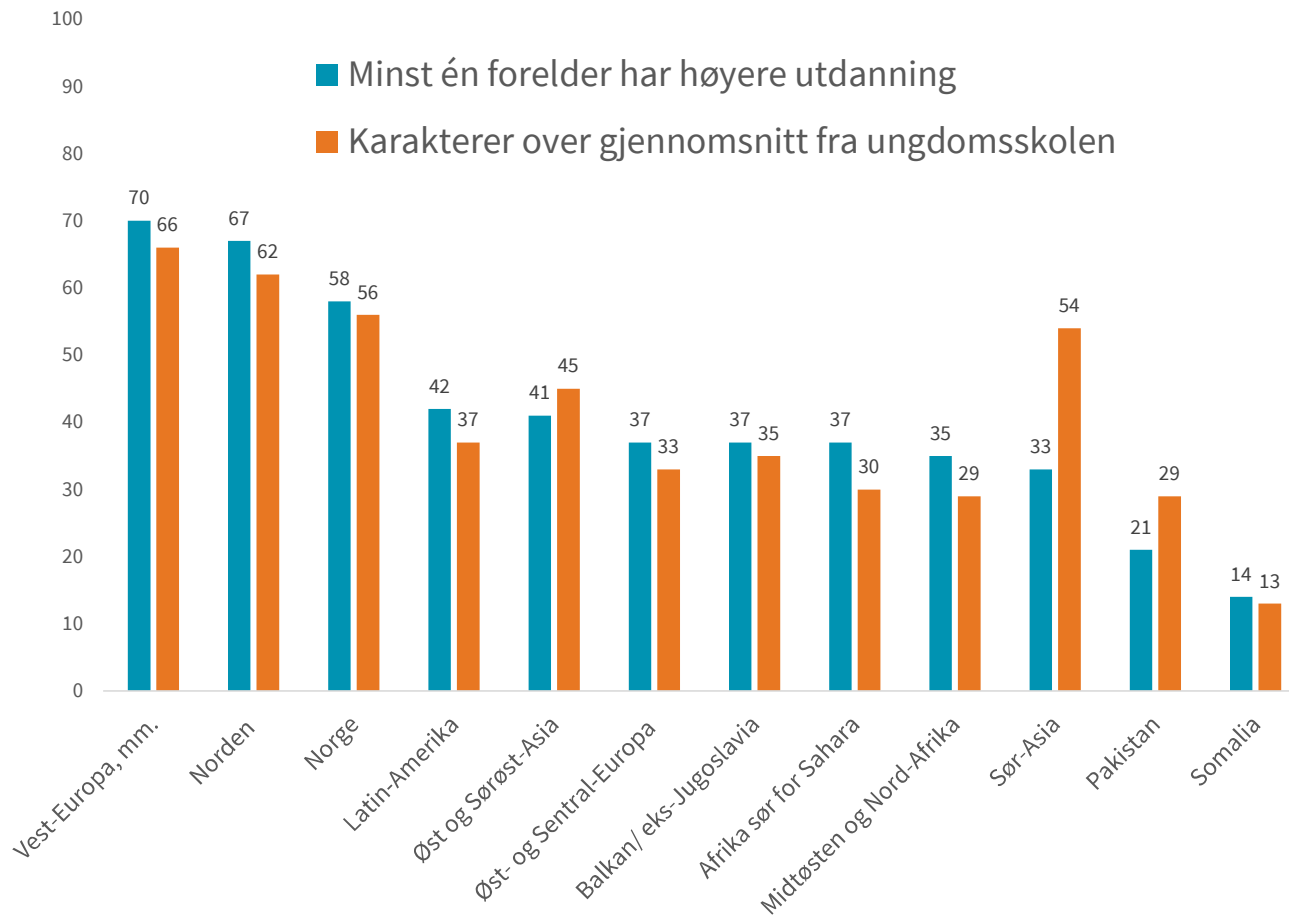
1. Sosial ulikhet:

Familieøkonomi og foreldres sysselsetting



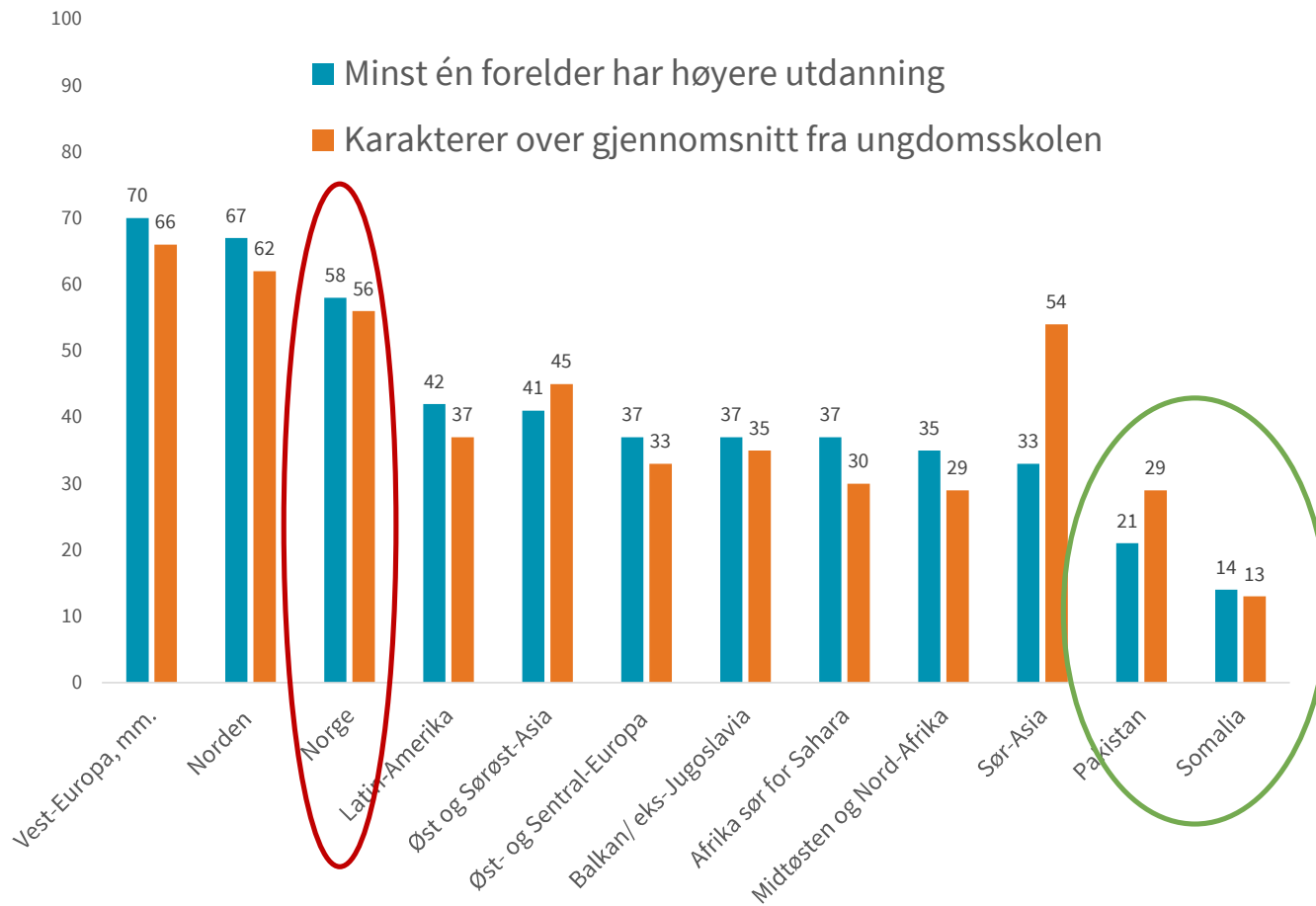
- Mange vokser opp i relativ fattigdom
- Med foreldre som står utenfor arbeidslivet...

1. Sosial ulikhet: Utdanningsressurser



- Mange har foreldre med lite formell utdanning
- Og deres egne karakterer i skolen er svakere

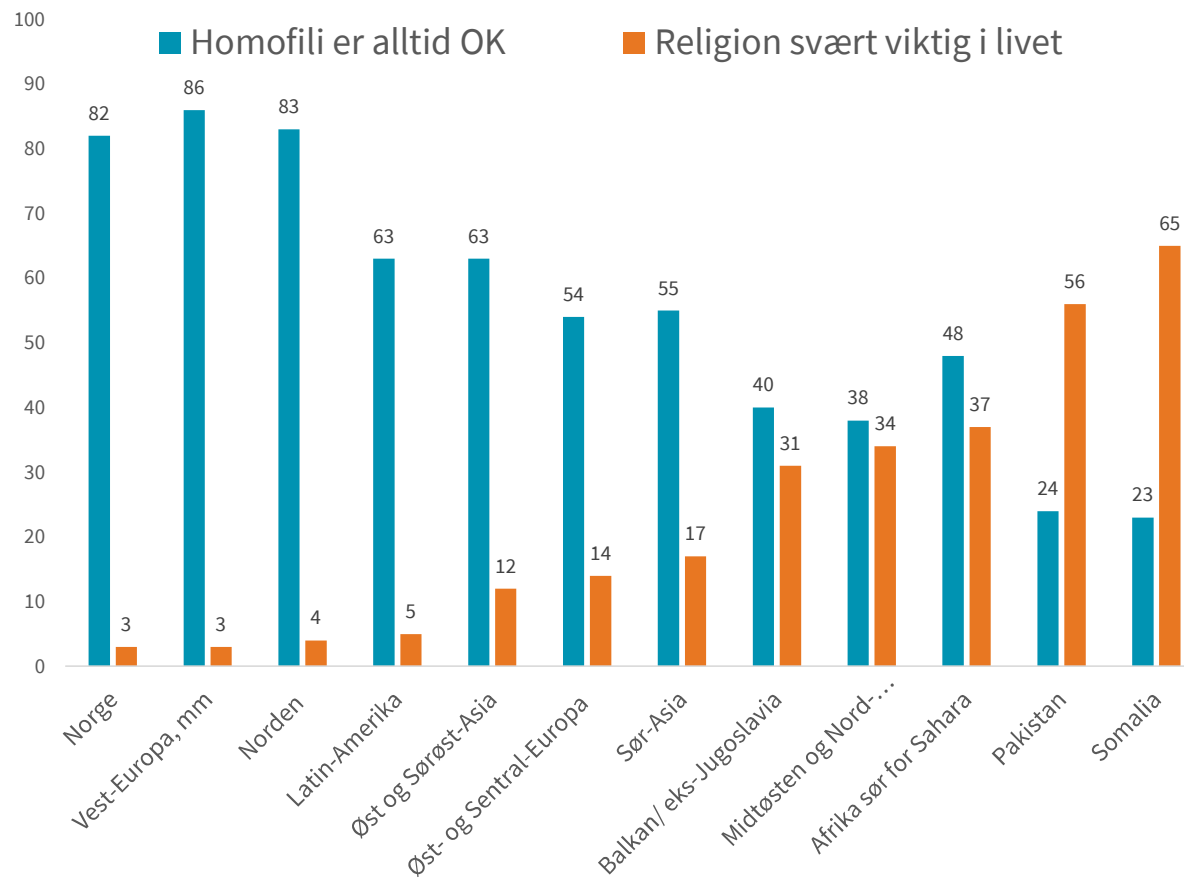
1. Sosial ulikhet: Utdanningsressurser



- Mange har foreldre med lite formell utdanning
- Og deres egne karakterer i skolen er svakere

2. Kulturell forskjell

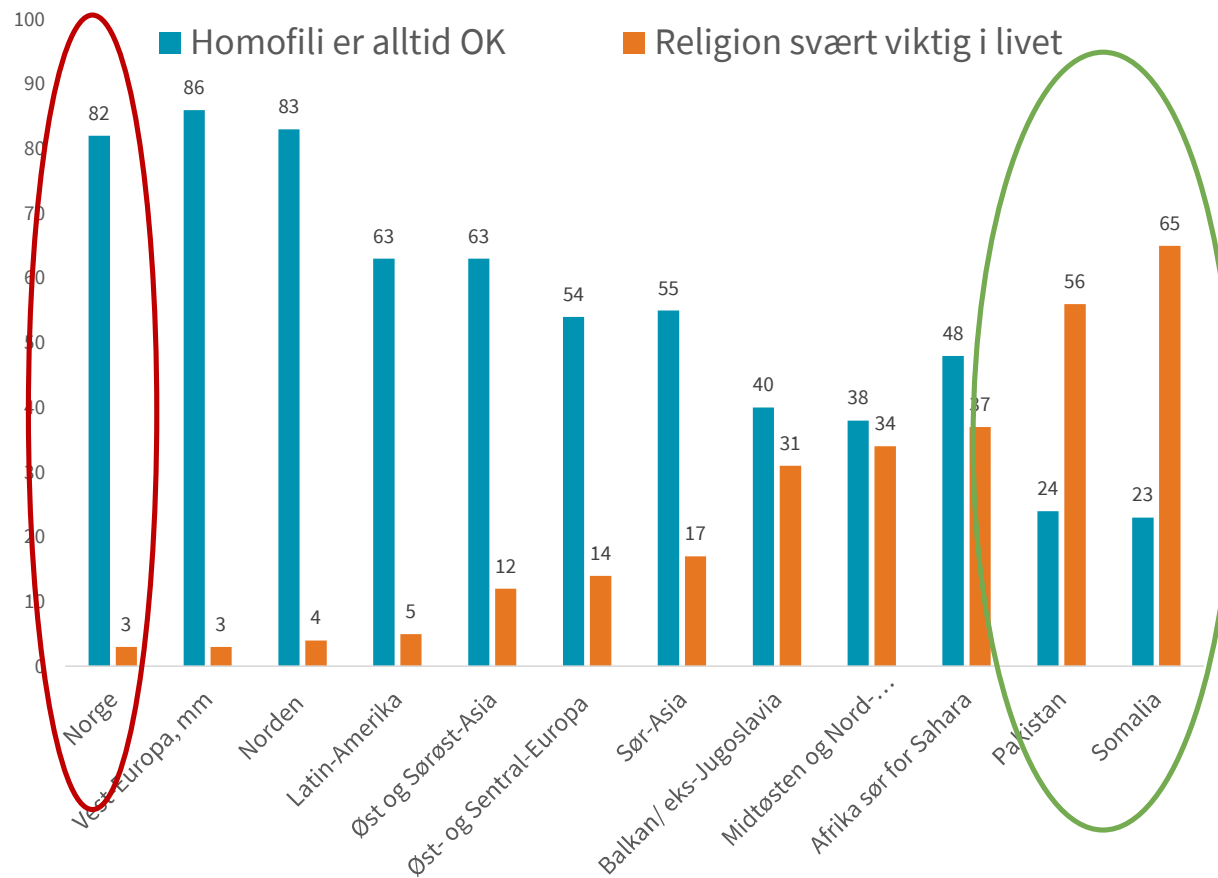
Religion og holdninger



- Mange har en oppvekst preget av sterk religiøsitet
- Og mer konservative i holdninger til kjønn og seksualitet

2. Kulturell forskjell

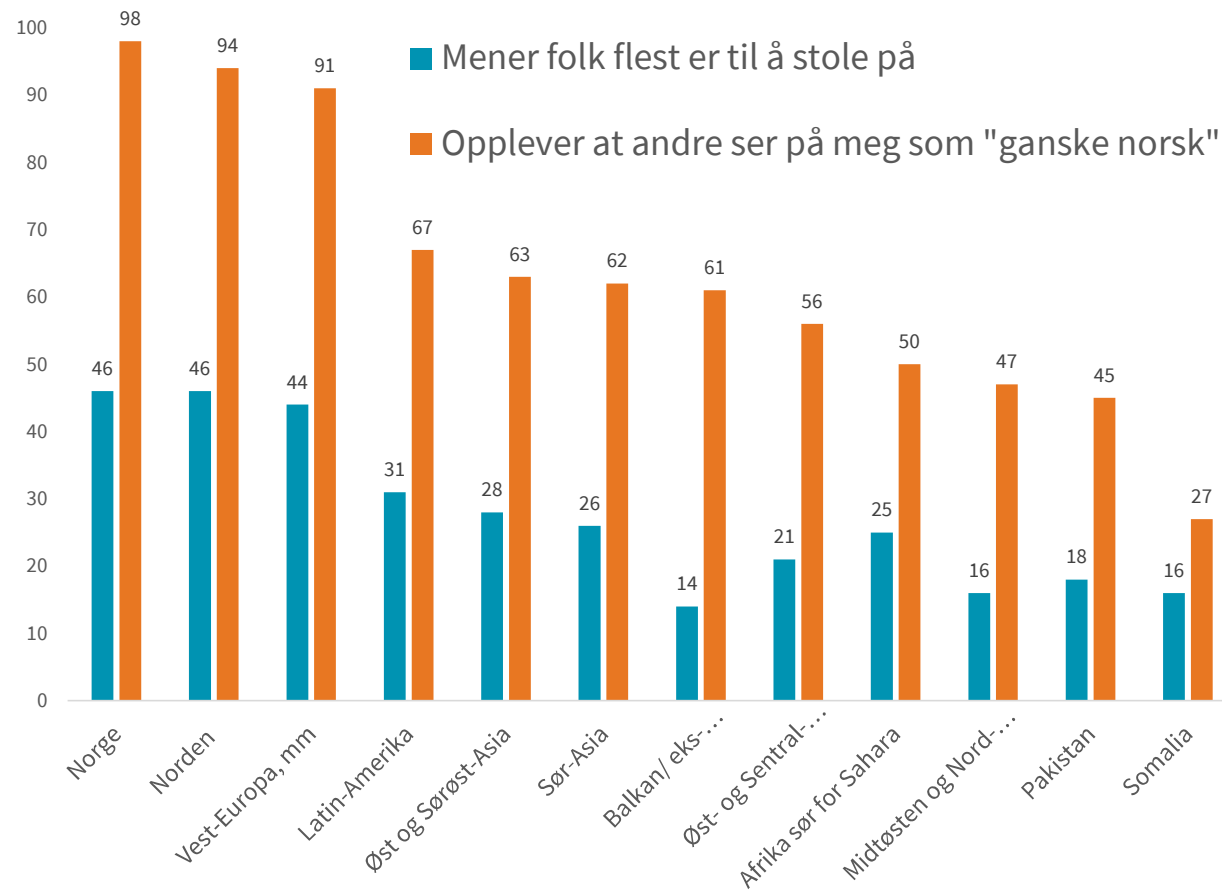
Religion og holdninger



- Mange har en oppvekst preget av sterk religiøsitet
- Og mer konservative i holdninger til kjønn og seksualitet

2. Kulturell forskjell

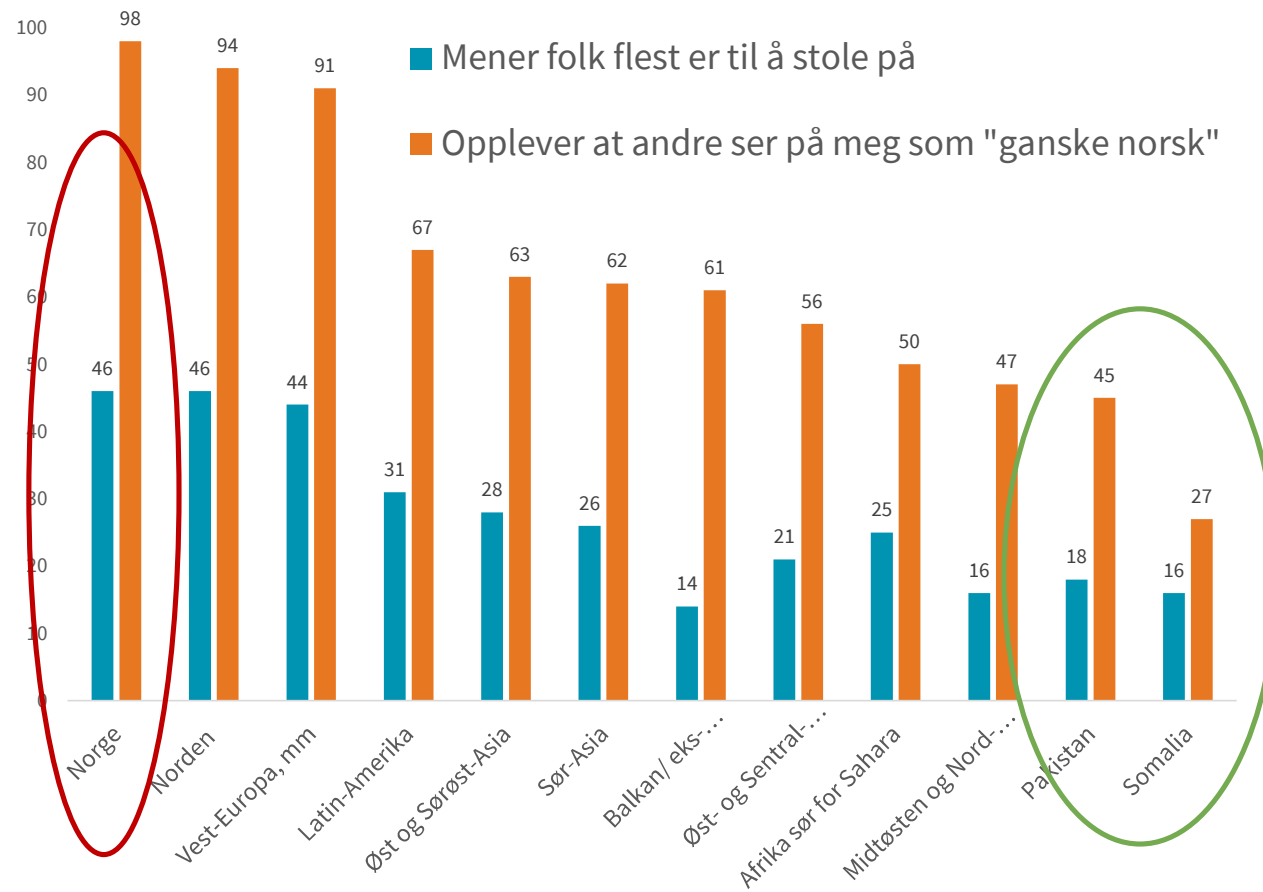
Tillit og opplevelse av aksept



- Lavere tillit til fremmede
- Opplevelse av å ikke aksepteres som en del av fellesskapet

2. Kulturell forskjell

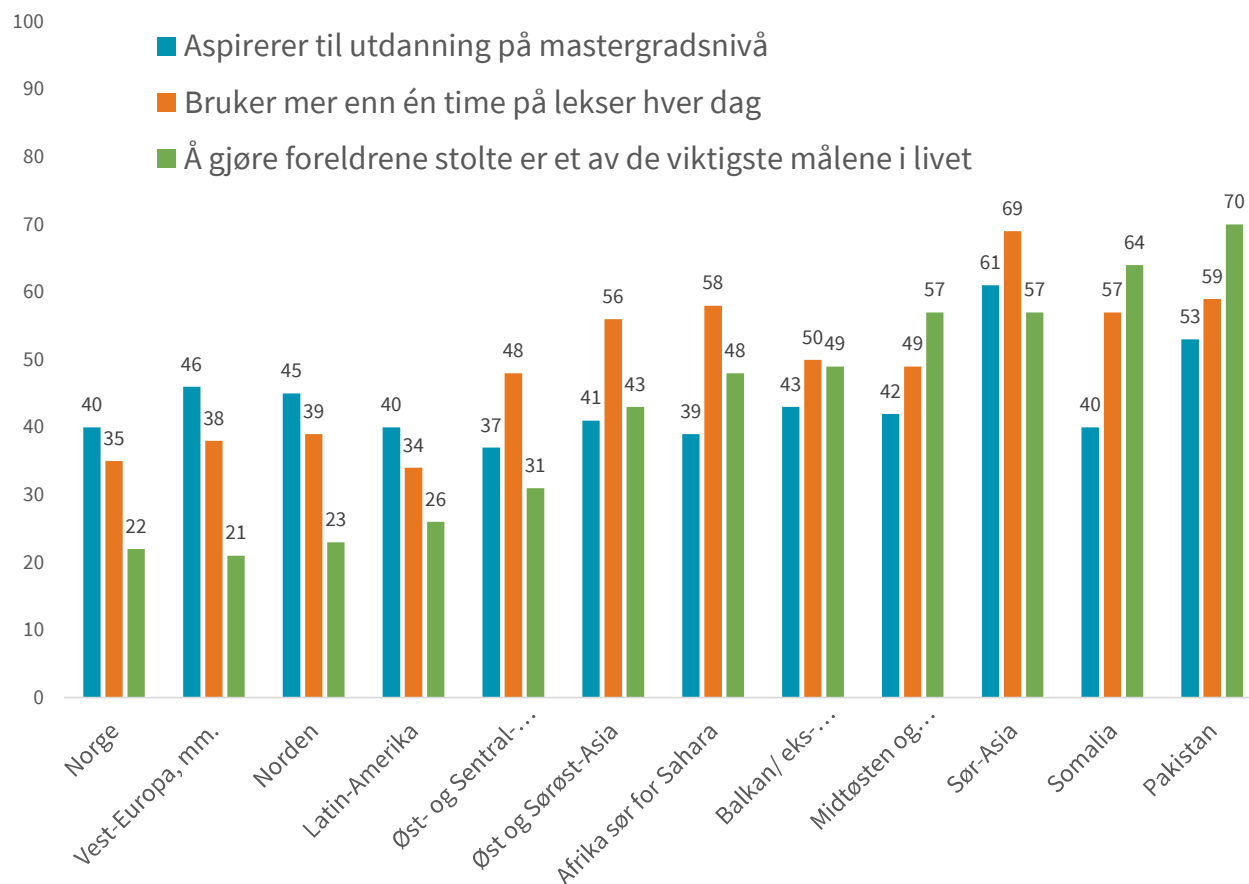
Tillit og opplevelse av aksept



- Lavere tillit til fremmede
- Opplevelse av å ikke aksepteres som en del av fellesskapet

3. «Innvandrerdriv»

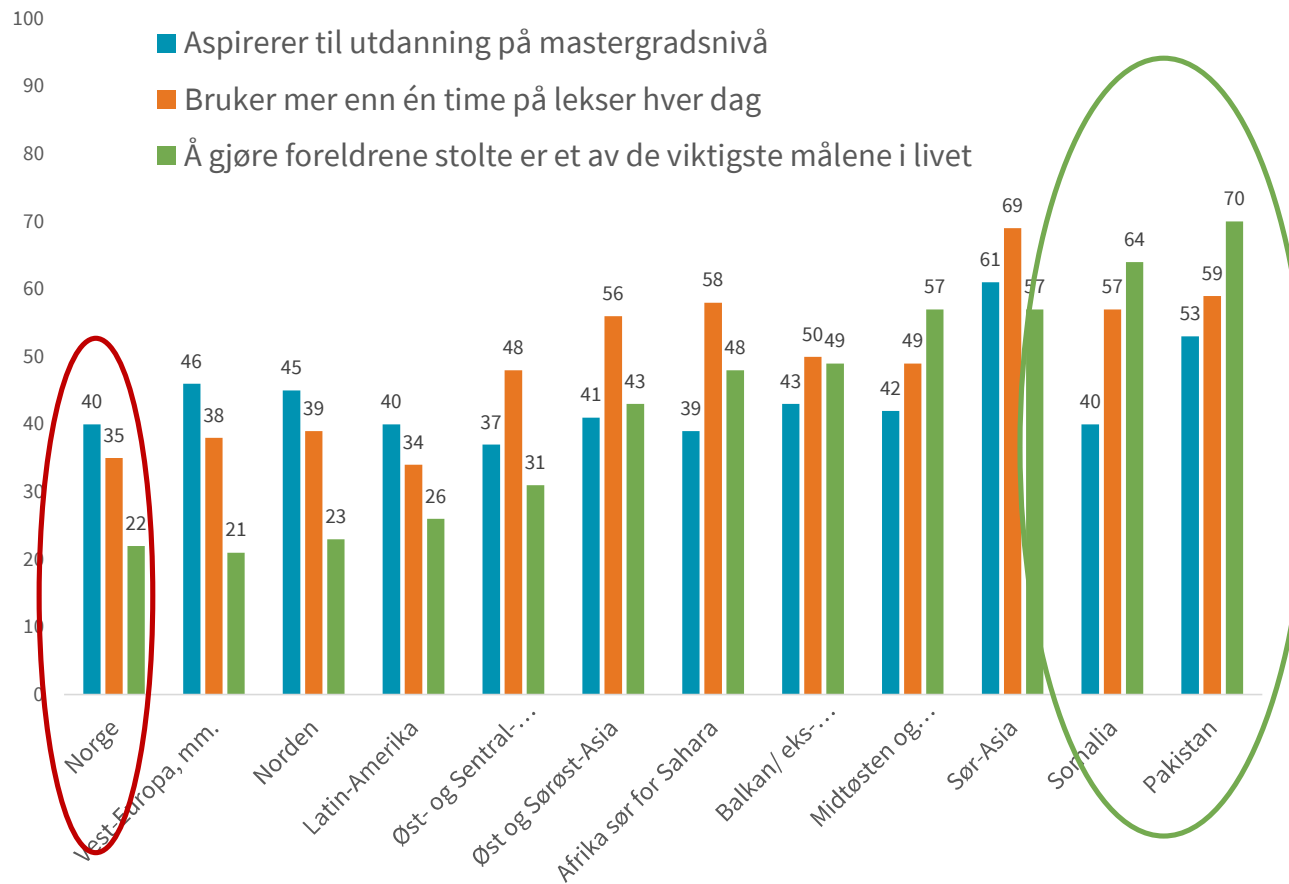
Høye ambisjoner og innsats



- Mange har (likevel) høye utdanningsambisjoner
- Legger mye arbeid i skolen
- Og har et sterkt ønske om å gjøre foreldrene stolte

3. «Innvandrerdriv»

Høye ambisjoner og innsats



- Mange har (likevel) høye utdanningsambisjoner
- Legger mye arbeid i skolen
- Og har et sterkt ønske om å gjøre foreldrene stolte

Mekanismer for mobilitet

Sosial reproduksjon i en migrasjonskontekst

- Foreldres sosiale status → Ambisjoner og prestasjoner
- Mange hadde høyere status i hjemlandet.
- Vil barna aspirere til å «gjenopprette» familiens status?
- Vil de ha ressursene til klare det? Og vil de få muligheten..?

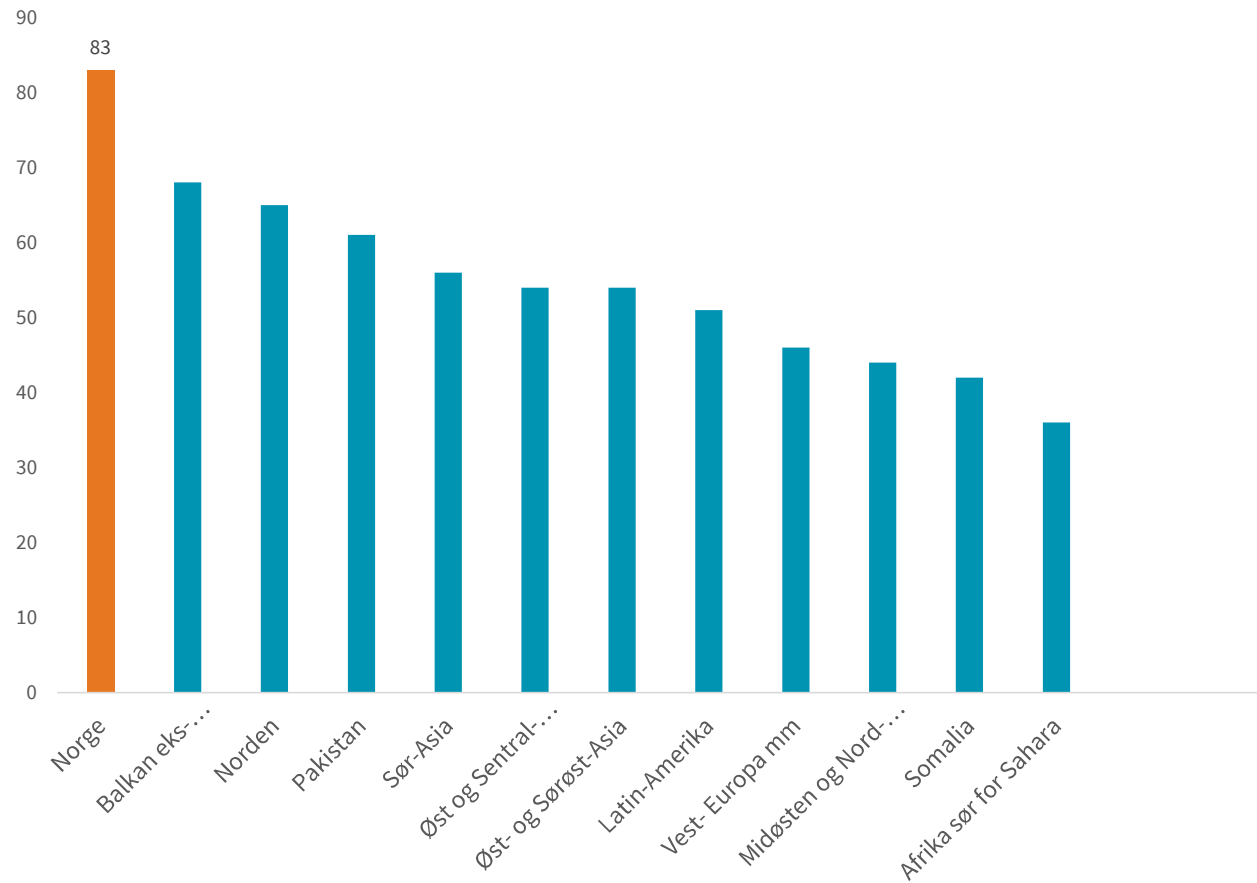
Kulturelle barrierer og ressurser for mobilitet

- Ekskludering og «opposisjonelle identiteter»
- «Etnisk» kulturell kapital

Hvordan går det på terskelen til voksenlivet?

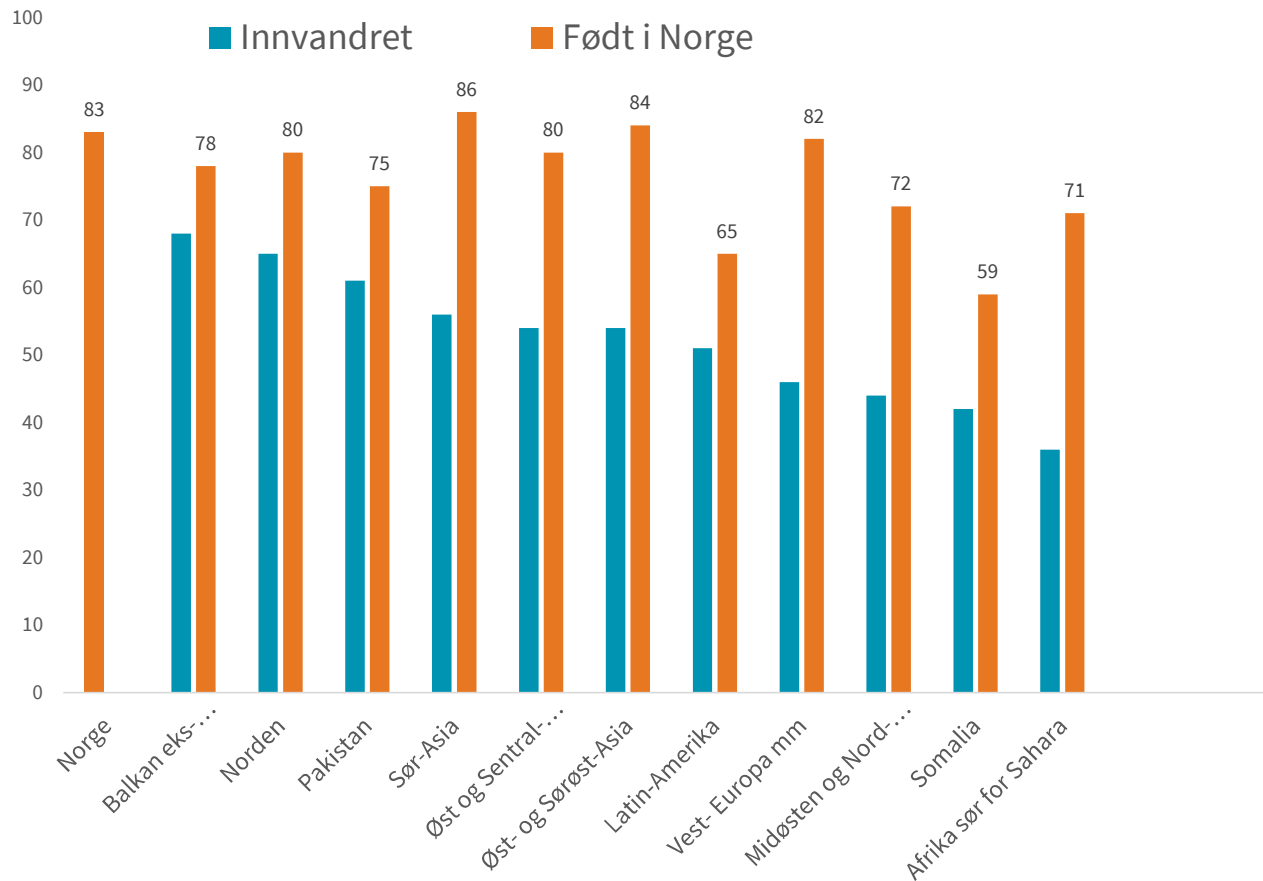
Andel som har fullført VGS ved 20-24 år

(Kun innvandrere)



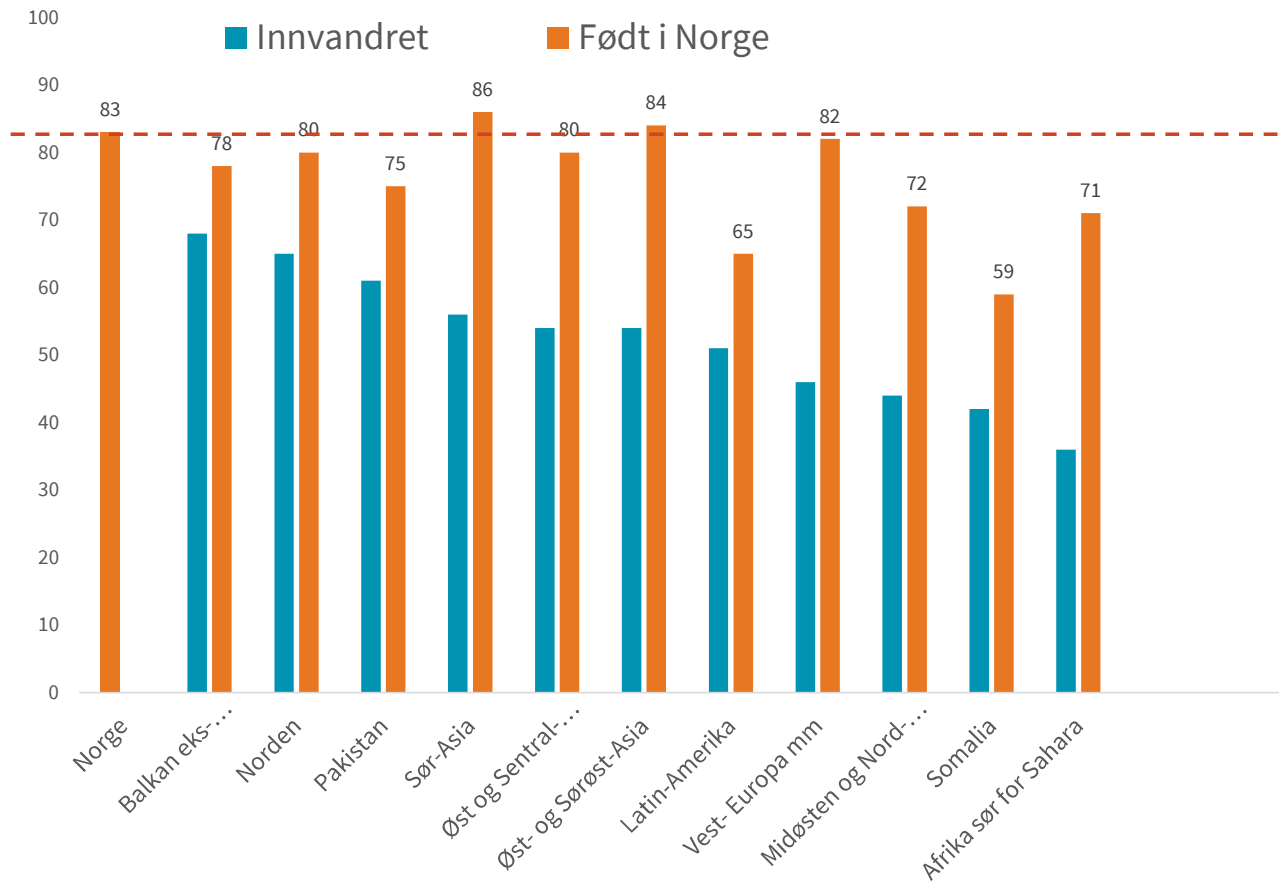
- Unge som selv har innvandret henger etter

Andel som har fullført VGS ved 20-24 år (Innvandrere og norskfødte)



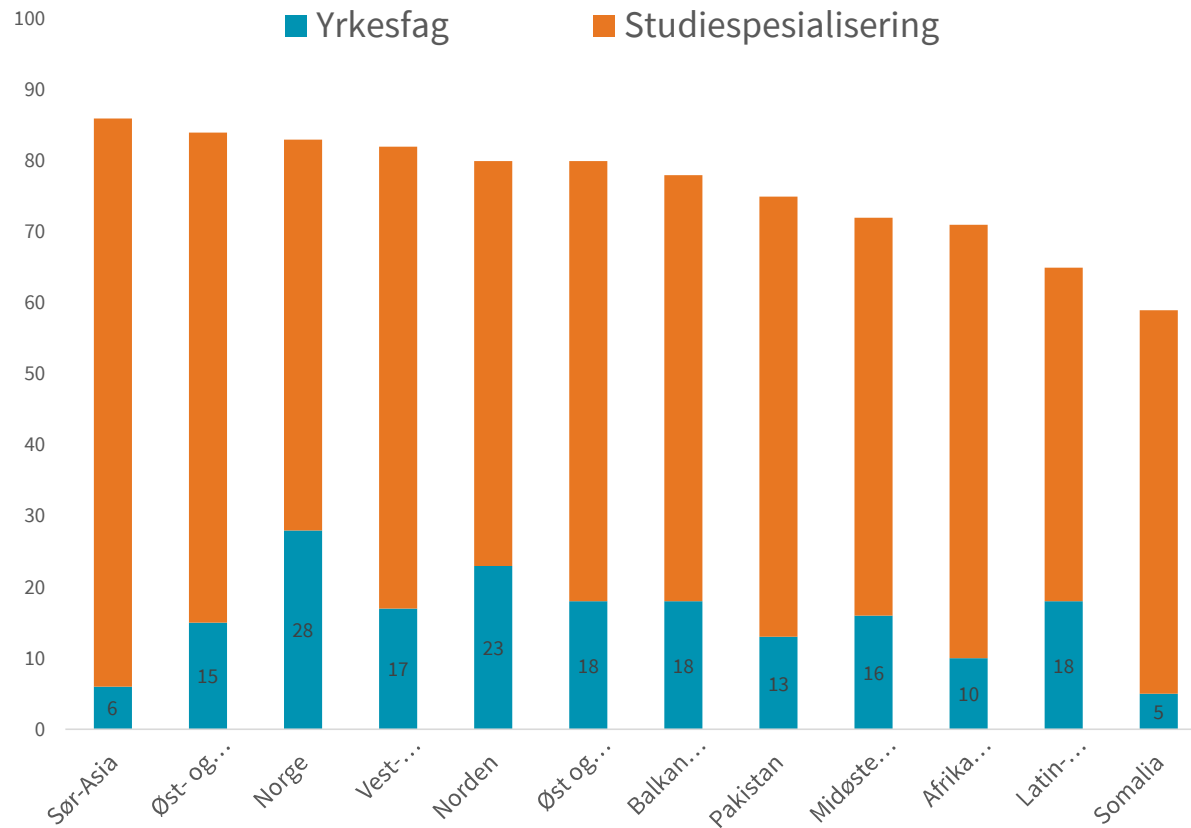
- De fleste grupper barn av innvandrere fullfører vgs i (nesten) like stor grad som barn av innfødte
- Store kjønnsforskjeller – særlig i de gruppene som henger litt etter

Andel som har fullført VGS ved 20-24 år (Innvandrere og norskfødte)



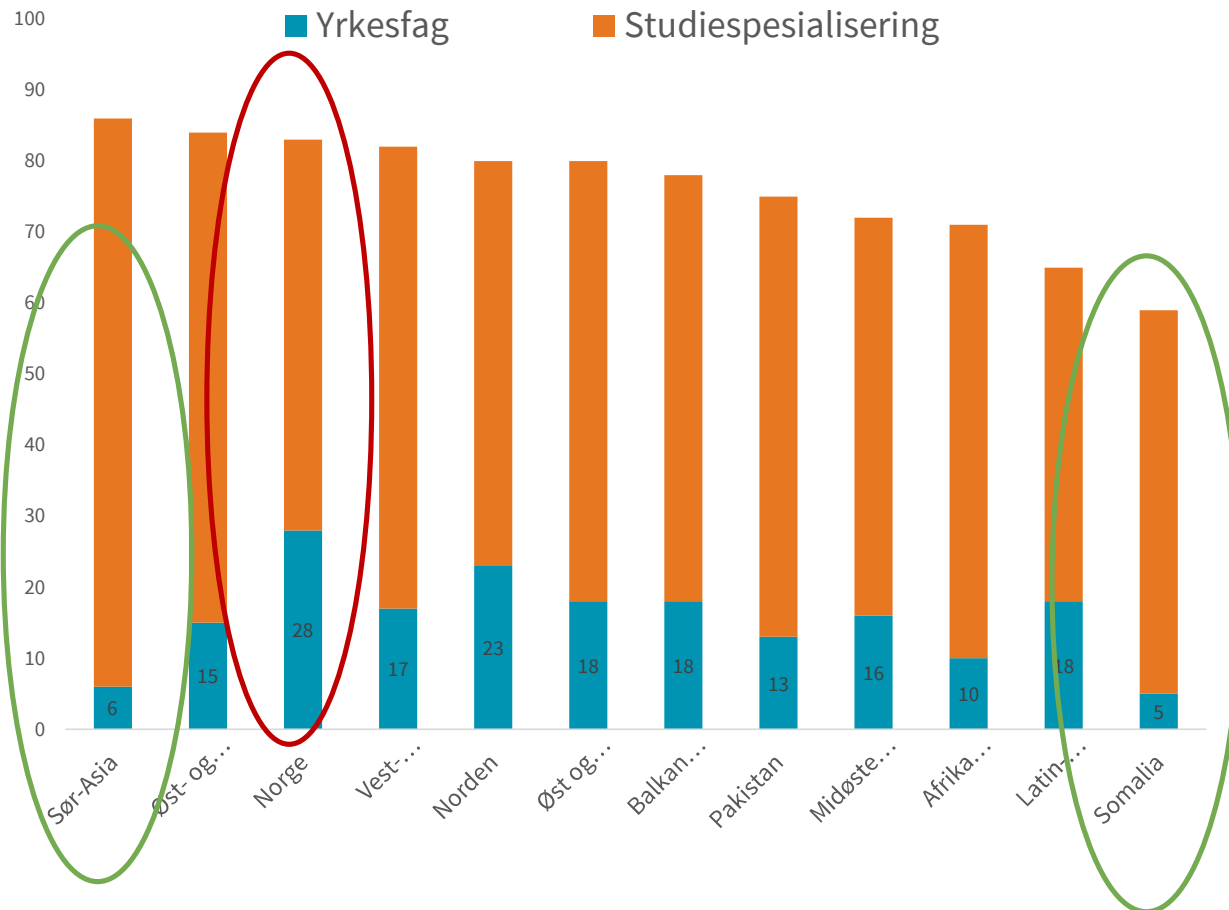
- De fleste grupper barn av innvandrere fullfører vgs i (nesten) like stor grad som barn av innfødte
- Store kjønnsforskjeller – særlig i de gruppene som henger litt etter

Fullført VGS etter studielinje



- Lavere andel barn av innvandrere velger yrkesfag – både i de gruppene som gjør det bra og de som henger etter

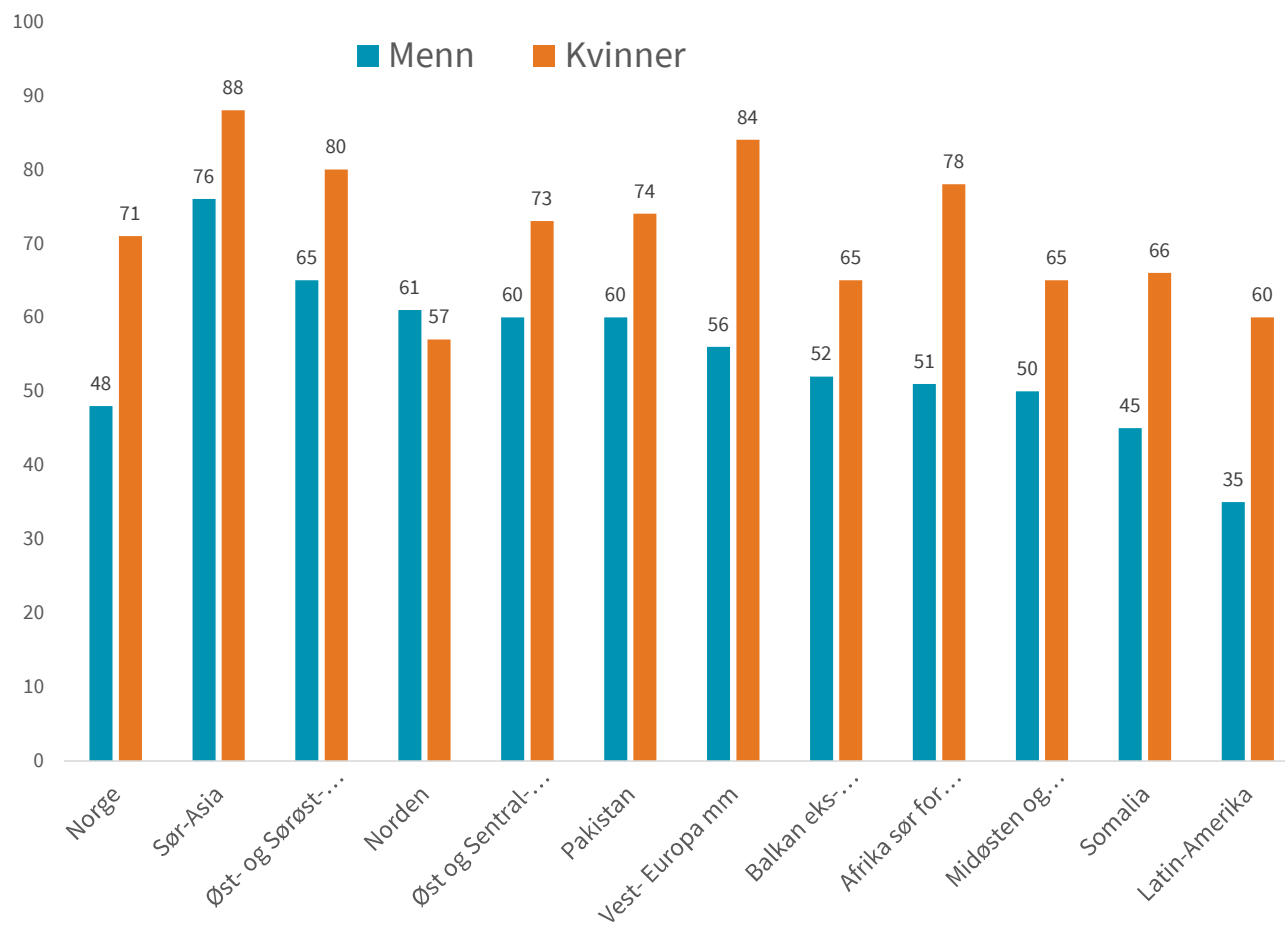
Fullført VGS etter studielinje



- Lavere andel barn av innvandrere velger yrkesfag – både i de gruppene som gjør det bra og de som henger etter

Andel innrullert i høyere utdanning, 20-23 år.

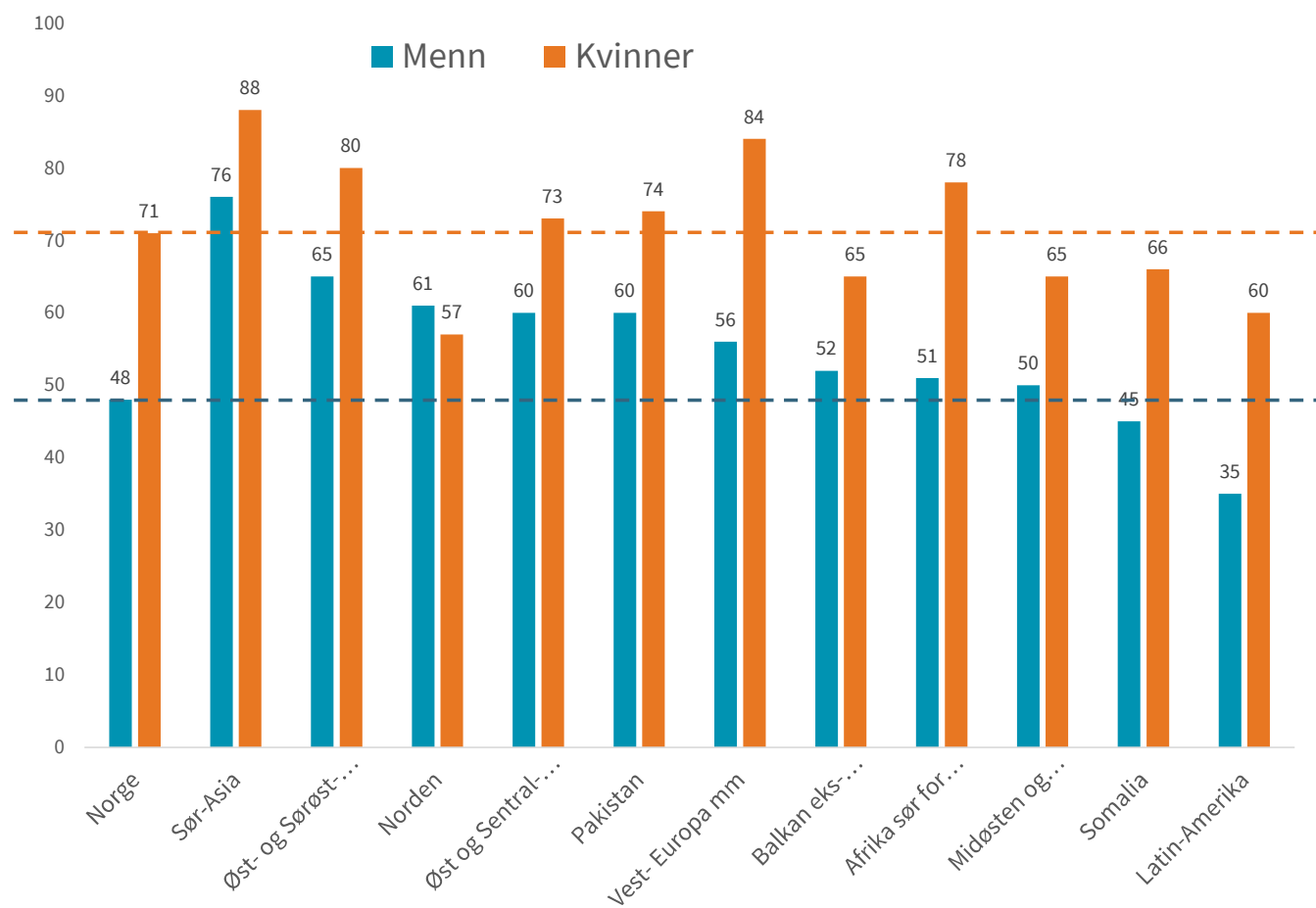
Kun norskfødte, etter kjønn



- Andre generasjon i de fleste grupper er sterkt overrepresentert i høyere utdanning, også guttene
- Samtidig er sysselsettingen lavere...

Andel innrullert i høyere utdanning, 20-23 år.

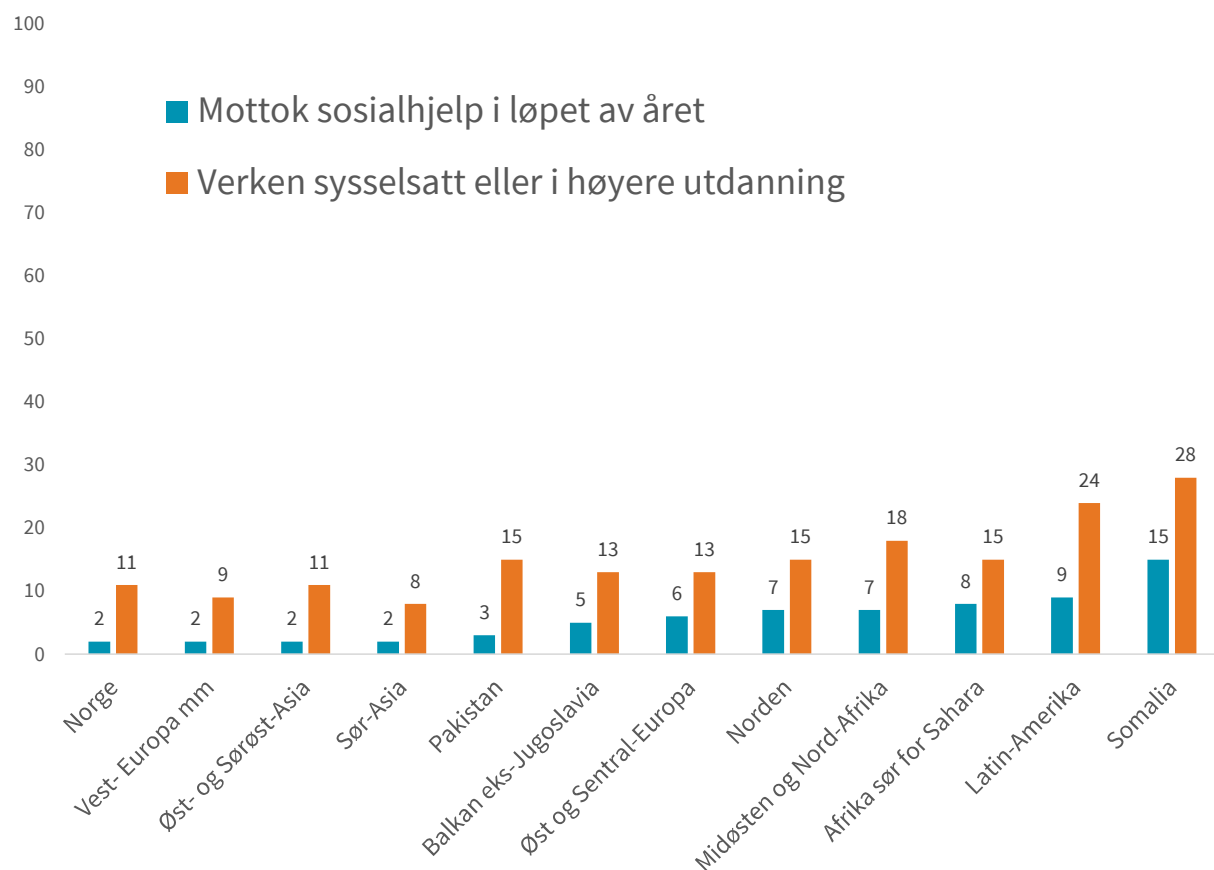
Kun norskfødte, etter kjønn



- Andre generasjon i de fleste grupper er sterkt overrepresentert i høyere utdanning, også guttene
- Samtidig er sysselsettingen lavere...

Unge i riskosonen?

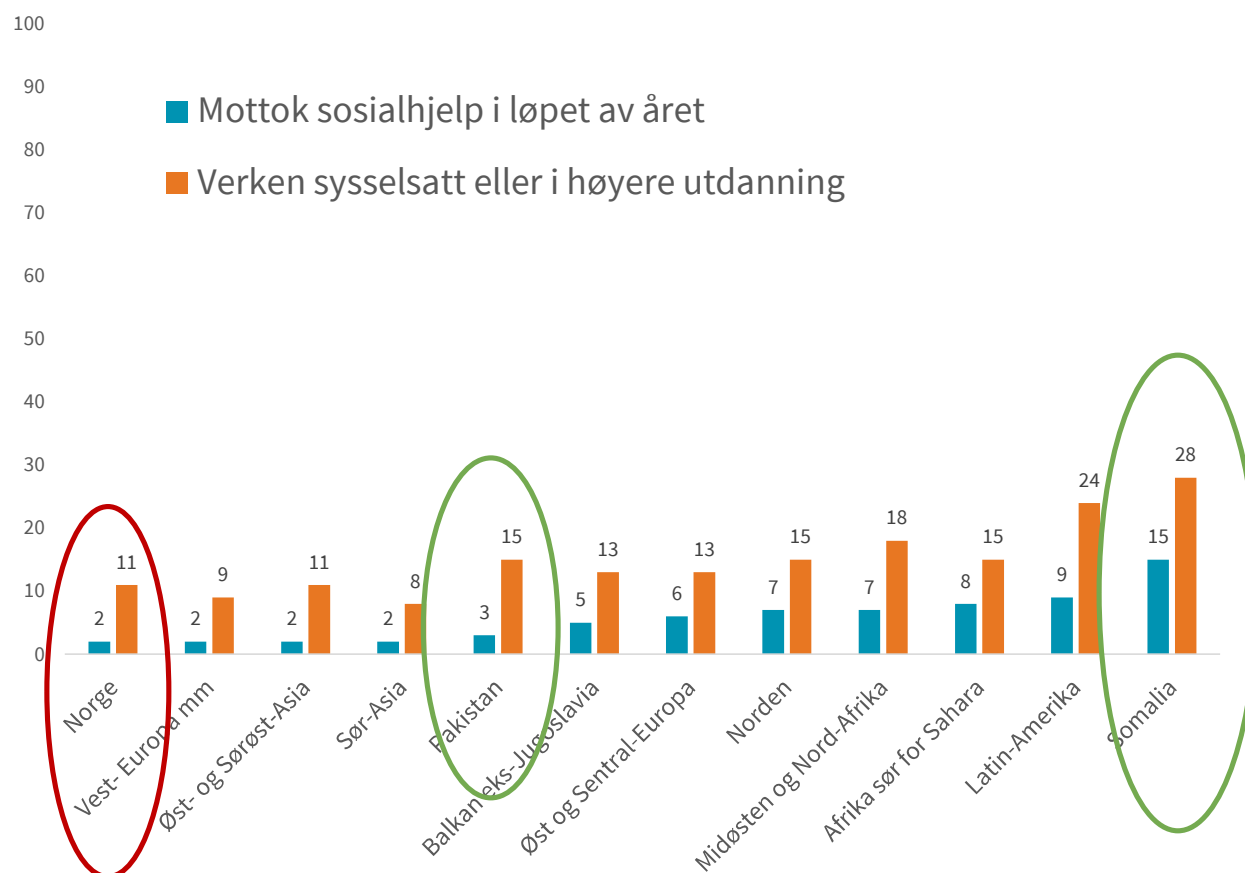
(Kun norskfødte)



- De mest utsatte gruppene er overrepresentert blant unge sosialhjelps-mottakere og blant unge som verken er under utdanning eller sysselsatt

Unge i riskosonen?

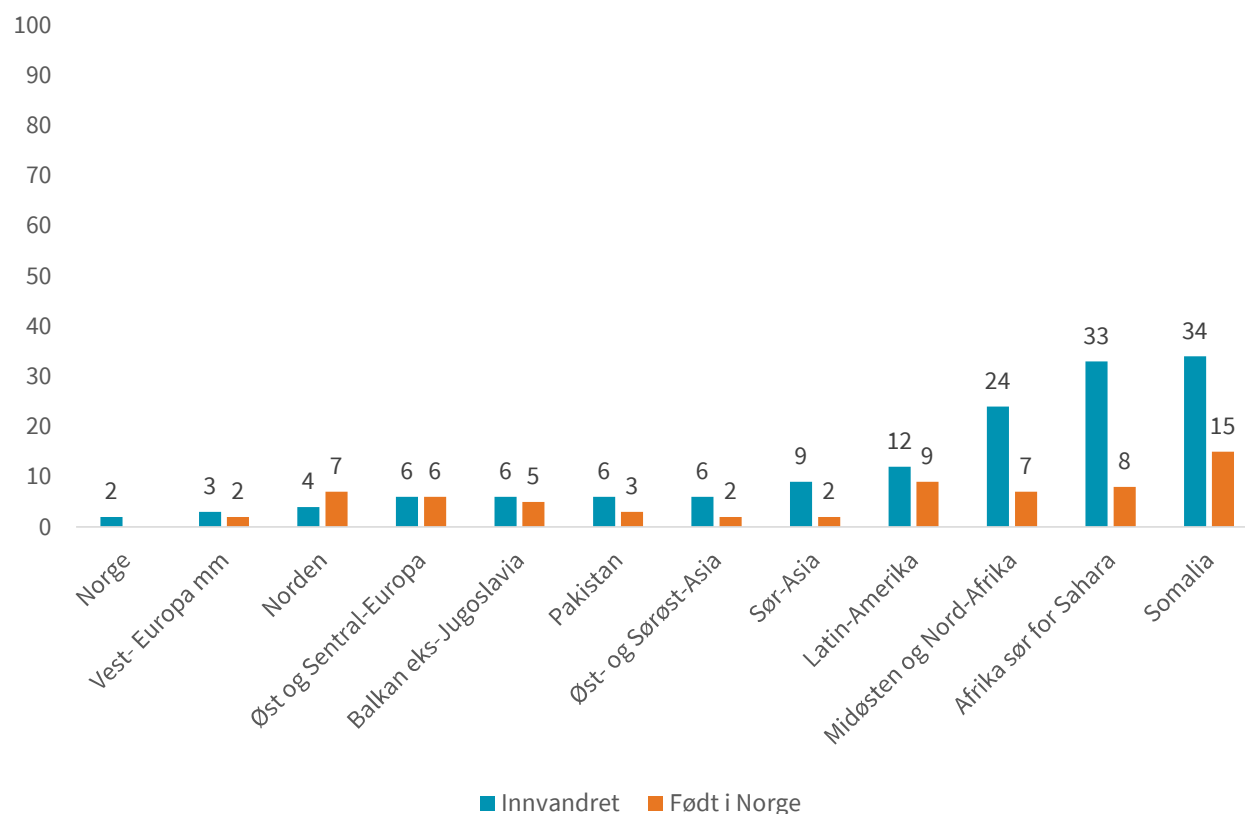
(Kun norskfødte)



- De mest utsatte gruppene er overrepresentert blant unge sosialhjelps-mottakere og blant unge som verken er under utdanning eller sysselsatt

Unge i riskosonen?

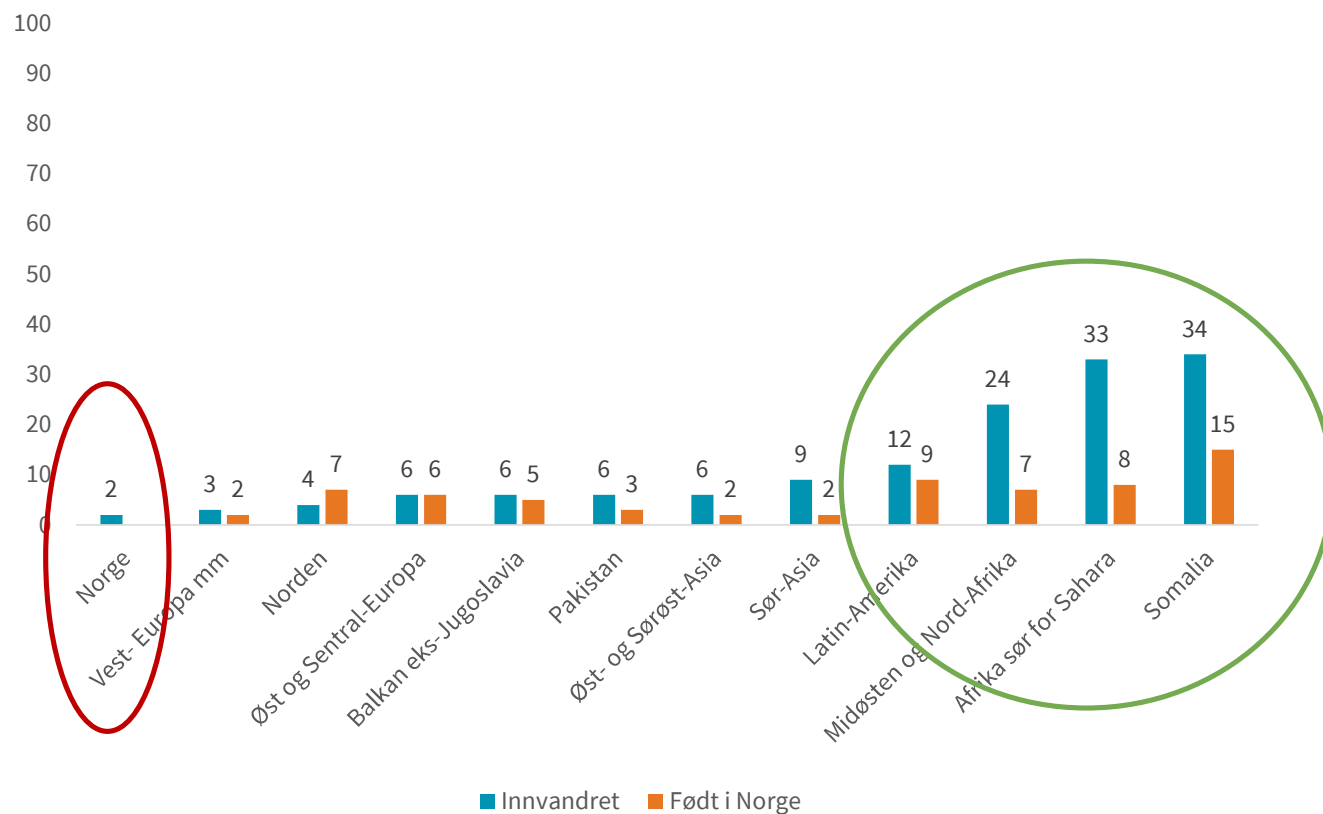
Andel som mottok sosialhjelp året før



- ... men norskfødte barn av innvandrere er langt mindre utsatt enn de som selv har innvandret

Unge i riskosonen?

Andel som mottok sosialhjelp året før



- ... men norskfødte barn av innvandrere er langt mindre utsatt enn de som selv har innvandret

Oppsummering



- Dagens ungdomsgenerasjon preget av store etniske sosiale forskjeller og betydelige sosio-kulturelle barrierer for integrasjon
- Alt i alt går det (likevel) relativt bra med innvandrernes barn i Norge – særlig de som er født i Norge
- Men...
 - Variasjon mellom grupper: noen lykkes svært godt, i andre grupper risikerer flere å falle etter
 - Polarisering: barn av mange innvandrergupper overrepresentert både i «topp» og «bunn»
- Færre i «midtsjiktet»: yrkesfag og sysselsetting

Videre spørsmål

Samspeilet mellom «innvandrerdriv» og institusjonelle forhold:

- Et åpent skolesystem som gir mulighet for å ta igjen forspranget
- En generøs velferdsstat som bufrer mot negative effekter av fattigdom

Hva er risikofaktorene for å falle utenfor?

- Familie
- Skole
- Venner

Hvordan styrke «midtsjiktet»?

- Hvorfor velger ikke barn av innvandrere yrkesfag?
- Arbeidslivsdiskriminering som barriere
- Må det være «vinn eller forsvinn» for innvandrernes barn?

